Gwybodaeth i Gleifion
Canser yr Ysgyfaint

Adran Anadlol Ysbyty Sant Gwynllyw/Ysbyty Brenhinol Gwent

Mae'r daflen hon wedi'i chreu i'ch helpu chi i ddeall eich diagnosis ac i ateb rhai o'r cwestiynau cyffredin ynglŷn â chanser yr ysgyfaint.

Beth yw canser?

Mae canser yn glefyd sy'n cael ei nodweddu gan dwf afreoledig celloedd annormal. Gall unrhyw dwf malaen neu dyfiant a achosir gan ymraniad celloedd annormal ac afreoledig arwain at dwf neu dyfiant sy'n heidio a dinistrio'r feinwe o'u cwmpas, a gall hefyd ledaenu i rannau eraill o'r corff.

Beth yw canser yr ysgyfaint?

Mae canser yr ysgyfaint yn derm a ddefnyddir i ddisgrifio tyfiant o gelloedd annormal a all effeithio ar y llwybrau anadlu, y sachau anadlu neu'r ddau. Mae dau ysgyfant yn eich brest, un ar bob ochr. Yr ysgyfaint yw'r organau yn eich brest sy'n dod ag ocsigen i'ch corff.

Ceir gwahanol fathau o ganser yr ysgyfaint. Y rhain yw:-

- Canser yr ysgyfaint o fath celloedd bach
- Canser yr ysgyfaint o fath celloedd mwy (dyma'r math mwyaf cyffredin)
- Adenocarcinoma
- Squamous carcinoma

A all canser yr ysgyfaint ledaenu?

Fel y disgrifiwyd yn flaenorol, gall canser yr ysgyfaint ledaenu i rannau eraill o'ch corff. Bydd angen ymchwilio ymhellach weithiau i weld a yw'r canser wedi lledaenu.

Bydd y canlyniadau hyn yn helpu'r meddygon i benderfynu ar y driniaeth orau ar eich cyfer. Bydd y canlyniadau'n cymryd sawl diwrnod ac mae'r cyfnod aros hwn yn amser pryderus iawn i chi. Gallai fod o gymorth pe baech yn trafod pethau gyda'ch perthnasau, ffrind agos neu nyrsys canser yr ysgyfaint.

Pa fath o driniaeth sydd ar gael ar gyfer canser yr ysgyfaint?
Mae hyn yn dibynnu ar y math o ganser yr ysgyfaint sydd gennych chi, ei leoliad ac a ydych yn dioddef o unrhyw glefydau eraill. Fodd bynnag, yn gyffredinol, mae tri math o driniaeth.

Y dull safonol o drin canser yr ysgyfaint yw llawdriniaeth, cemotherapi, a radiotherapi, y gellir eu defnyddio ar eu pennau eu hunain neu mewn amryw gyfuniadau.

Cynhelir **llawdriniaeth,** os yw'n briodol, yn Ysbyty Athrofaol Cymru, Caerdydd.

Rhoddir **cemotherapi**, sef triniaeth gyffuriau, yn Ysbyty Brenhinol Gwent neu Ganolfan Canser Felindre.
Canolfan Canser Felindre.

Cynhelir **radiotherapi** – triniaeth pelydr-x, yn Ysbyty Felindre, Caerdydd. Defnyddir radiotherapi hefyd ar adegau i helpu symptomau megis
peswch trafferthus, prinder anadl, poen neu os ydych wedi peswch gwaed i fyny.

Gofynnir i rai cleifion gymryd rhan mewn treialon clinigol (neu astudiaethau ymchwil) a grëir i werthuso dulliau newydd o driniaeth.

Sut byddaf yn teimlo?
Gall diagnosis canser yr ysgyfaint fod yn drallodus iawn i chi, ac i'r rheiny o'ch amgylch. Bydd llawer o wahanol emosiynau yn codi a all newid eich tymer. Mae'r ymateb yn amrywio o un person i'r llall.

Gallwch deimlo mewn sioc, bod mewn ofn, bod yn ddig, neu efallai na fyddwch yn credu'r hyn a ddywedwyd wrthoch chi am eich diagnosis. Mae'r teimladau hyn yn eithaf arferol, ac nid oes ffordd gywir nac anghywir o deimlo.

Sut bydd hyn yn effeithio ar fy nheulu?
Efallai byddan nhw mewn sioc, yn ofidus wrth glywed y newyddion, a gall y berthynas newid weithiau. Gall y rheiny sydd agosaf atoch fod yn ofni i siarad am ganser a theimladau isel, efallai bydd pobl yn bigog ac mewn hwyliau drwg, gan ychwanegu at y straen yr ydych chi i gyd yn ei deimlo.

Pan fydd plant ac wyrion yn gysylltiedig, y gorau fyddai cyflwyno’r wybodaeth yn raddol iddynt. Bydd pawb yn dymuno gofyn cwestiynau a’r peth gorau yw bod yn onest. Bydd y rhai sydd agosaf atoch yn ymateb i sut rydych chi’n ymdopi. Peidiwch â gwrthod y cyfle i chi’ch hun i fynegi sut rydych chi'n teimlo. Cofiwch fod cymorth ar gael i chi.

A fydda' i mewn poen?

Dyma gwestiwn cyffredin y mae pobl â chanser yn ei ofyn. Fydd un o bob tri chlaf yn gwbl rydd o boen.

Os oes poen yn bresennol, mae’n hawdd ei drin gan amlaf. Mae’n bwysig dweud wrth eich meddyg neu eich nyrs os ydych chi mewn poen, cofiwch y bydd yn debyg eich bod yr u mor debygol o ddioddef o ben tost, poen yn y cyhyrau, ac ati, ag yr oeddech cyn cael y diagnosis.

A fydda' i'n gwella?

Mae hwn yn gwestiwn hynod anodd ei ateb. Mae’n dibynnu ar lawer o ffactorau, megis eich iechyd yn gyffredinol, y math o ganser yr ysgyfaint sydd gennych, y graddau y mae’r canser wedi lledaenu ac os ydych yn cael triniaeth, pa mor dda y mae eich corff yn ymateb iddi.

Cynhelir gwaith ymchwil meddygol yn yr ysbyty. Caiff unrhyw waith ymchwil sy’n addas ar eich cyfer ei drafod yn eich apwyntiadau clinig.

Pwy yw'r bobl yn nhîm canser yr ysgyfaint y byddwch efallai'n cwrdd â hwy neu'n siarad â hwy?

Dr Ian Williamson	Meddyg Ymgynghorol Anadlol
Dr Alina Ionescu	Meddyg Ymgynghorol Anadlol
Dr Mick Button	Oncolegydd Ymgynghorol
Dr Paul Shaw	Oncolegydd Ymgynghorol
Dr Mitali Patel	Meddyg Ymgynghorol Gofal Lliniarol
Mr. Ainis Pirtnieks	Llawfeddyg Thorasig Ymgynghorol

Nyrsys Clinigol Arbenigol
Helen Howison, Sam Williams a Rebecca Weston-Thomas
Nyrsys Arbenigol Canser yr Ysgyfaint
01633 656149 / 238449

Tracey Davies
Cynorthwyydd Gweinyddol Nyrsys Canser yr Ysgyfaint
01633 656149

Caroline Dalton
Cydlynydd Clinig
01633 656227

Nyrsys Ymchwil
01633 238536

Gwybodaeth Ddefnyddiol Arall

Gweithwyr Allweddol:- ..... Helen Howison, Sam Williams,
Rebecca Weston-Thomas 01633 656149

....

Eich Meddyg Teulu:- ....

Meddyg Allan-o-Oriau :- ....

Nyrs Gymunedol:-..

Nyrs Gofal Lliniarol Cymunedol:-...

Nodiadau/Sylwadau Personol

....

....

....

"Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg/
This document is available in English".